

Зовнішнє незалежне оцінювання 2015 року з української мови і літератури (додаткова сесія)
Схема оцінювання відкритого завдання з розгорнутою відповіддю (власного висловлення) з української мови
(базовий рівень)

58. Прочитайте наведений текст.

Сучасний світ став надзвичайно практичним і прагматичним. Багато хто вважає сьогодні, що успішною може бути лише та людина, яка вміє логічно мислити й діяти за чітким розрахунком. Водночас історія доводить, що всі найуспішніші люди насправді були великими мрійниками.

Що потрібно людині для досягнення успіху в житті?

Викладіть Ваш погляд на цю проблему.

Зміст власного висловлення оцінюють за шістьма критеріями, як показано в таблиці 1.

Таблиця 1

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
<p align="center">1. Теза</p>	<p>Учасник формулює тезу, яка репрезентує його власну позицію. Учасник висловлюється в один із таких способів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – стверджує, що для досягнення успіху в житті людина обов'язково повинна мати мрію [оскільки тільки за наявності далекоглядних планів, задумів особистість має можливість вибудувувати своє життя в такий спосіб, який допоможе досягти омріяного, подолати будь-які перешкоди, незважаючи навіть на ті життєві обставини, які б раціоналіст уважав неподоланими]; – стверджує, що для досягнення успіху людині в сучасному світі варто бути передусім прагматичною, уміти чітко прораховувати свої кроки, наперед обмірковувати дії, не покладатися на випадок і не сподіватися на когось або щось [оскільки тільки в такий спосіб можна досягти поставлених цілей, планів, у тому числі навіть мрій]; – займає проміжну позицію (<i>з одного боку.., з іншого боку</i>), стверджуючи, що для досягнення успіху в житті людині варто врівноважувати мрійництво й практичне ставлення до життя; – стверджує, що мрійництво й прагматизм не заперечують одне одного [оскільки лише за наявності справжньої мрії людина буде прагнути робити все обдумано й цілеспрямовано, тобто керуватися цілком практичними мотивами]; 	<p align="center">2</p>

	<p>– стверджує, що досягнення успіху в житті не залежить від того, чи людина мрійник, чи людина прагматик, а цілком зумовлене іншими чинниками (працелюбність, бажання й готовність навчатися тощо).</p> <p>Орієнтовні опорні слова: <i>людина, особистість, індивідуальність, суб'єкт, персона, душа; успіх, самореалізація, досягнення бажаного, досягнення мети, досягнення поставлених цілей, реалізація планів, утілення мрії; мрія, фантазія, мрійництво, ідеалізм, відрив від життя, уміння мріяти, здатність фантазувати; практичність, цілеспрямованість, прагматика, прагматизм, раціоналізм, розрахунок, уміння мріяти, фантазувати, ставити цілі, планувати, розраховувати, продумувати, працювати, діяти, обмірковувати, обдумувати</i></p>	
	<p>У роботі немає вправного формулювання тези, але є речення та ключові слова, що доносять власний погляд учасника на обговорювану проблему. Учасник пише лише про важливість досягнення особистістю успіху в житті. Учасник пише про мрійництво як характеристику людини безвідносно до її життєвого успіху. Учасник пише про прагматизм, практичність людини безвідносно до її життєвого успіху. Учасник лише повторює фрази з формулювання теми, не висловлюючи власної позиції</p>	1
	<p>Учасник не формулює тези. Зміст висловлення свідчить про відсутність власної позиції щодо порушеної проблеми й несформованість того чи іншого погляду на неї. Учасник формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі</p>	0
2. Аргументи	<p>Учасник розвиває свою думку, наводячи принаймні два доречні й переконливі аргументи (докази, підстави для обґрунтування, підтвердження висловленої тези), які пов'язують тезу з прикладами</p>	2
	<p>Учасник наводить принаймні один доречний аргумент (доказ, підставу для обґрунтування, підтвердження висловленої тези). Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого. Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези</p>	1
	<p>Учасник не наводить жодного аргументу для обґрунтування тези або наведені аргументи не є доречними</p>	0

3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	Аргументи підкріплено, проілюстровано принаймні одним розгорнутим, добре поясненим прикладом з художньої літератури чи інших видів мистецтва. Указано проблему, порушену у творі, художній образ, через який проблему розкрито, назву й автора твору. Ілюстрація логічно вписується в розвиток доведення, показуючи розуміння учасником того, як його міркування стосовно шляхів розв'язання певної проблеми виявляються, підтверджуються в мистецькому творі	2
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований через художній образ; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з літератури чи інших видів мистецтва немає або він не є доречним	0
3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя	Учасник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя. Ілюстрація логічно вписується в розвиток доведення, показуючи розуміння учасником того, як його міркування стосовно шляхів розв'язання певної проблеми виявляються, підтверджуються в особистому житті конкретних людей або в суспільному минулому чи нинішньому житті. Учасник може покликатися на факти з біографії митців, які стосуються їхнього суспільно-політичного життя	2
	Немає мотивації наведення прикладу; приклад не конкретизований; у прикладі є фактичні помилки	1
	Прикладу з історії, суспільно-політичного чи власного життя немає або він не є доречним	0
4. Логічність, послідовність	Висловлення демонструє зосередженість на обговорюваній проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу). Заявлена теза послідовно доводиться. Учасник постійно тримає порушену ним проблему у фокусі своєї уваги, не відступаючи вбік. Учасник висловлює думки в певній послідовності, відбирає лексичний матеріал і мовленнєві засоби відповідно до теми й ситуації міркування, використовує різноманітні синтаксичні конструкції. Текстові властива зв'язність, що простежується і на рівні розгортання думки, і на рівні правильного й доречного використання спеціальних засобів зв'язку. Учасник структурує роботу за абзацами	2

	Учасник відволікається від обговорюваної проблеми. У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки. Учасник не структурує роботу за абзацами	1
	Логіки викладу, цілісності, послідовності й несуперечливості розвитку думки немає	0
5. Висновок	Наприкінці власного висловлення учасник робить підсумок зі свого доведення, указуючи на те, яку домінуючу думку (позицію) він урешті тримав у полі зору, коли наводив аргументи й приклади. Висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. Висновок розташований наприкінці роботи	2
	Висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами	1
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у власному висловленні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	0

Мовне оформлення власного висловлення оцінюють за двома критеріями (**6а** та **6б**), як показано в таблицях 2 і 3.

Таблиця 2

Критерій	Кількість помилок	Бали
6а. Орфографія та пунктуація	0–1	4
	2–6	3
	7–11	2
	12–16	1
	17 і більше	0

Таблиця 3

Критерій	Кількість помилок	Бали
66. Лексика, граматики та стилістика	0–1	4
	2–4	3
	5–7	2
	8–10	1
	11 і більше	0

Під час оцінювання орфографічної й пунктуаційної нормативності роботи **2 (дві) негрубі** помилки рахують як **1 (одну) грубу**. До негрубих зараховують такі помилки:

- у написанні великої літери в складних власних назвах;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках нерозрізнення **не/ні** (*не хто інший / ніхто інший ...*);
- у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Негрубу орфографічну й негрубу пунктуаційну помилки не сумують і не зараховують як **1 (одну) грубу**.

Систематичне порушення норм милозвучності **(3 (три) і більше)** випадків порушення на одне з правил: *у–в, і–й–та*) рахують як **1 (одну)** стилістичну помилку.

Ухвалено предметною фаховою комісією з української мови при Українському центрі оцінювання якості освіти
10 червня 2015 р.